

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 319/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť T. L., zastúpeného BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 2/A, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. Branislav Jablonku, PhD., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 112/2011-626 zo 16. apríla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. L. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. júna 2012 doručená sťažnosť T. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich

základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“, v citáciách aj „porušovateľ“) č. k. 6 Co 112/2011-626 zo 16. apríla 2012 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou o ochrane osobnosti a náhrade nemajetkovej ujmy spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia domáhal na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) „ochrany svojich osobnostných práv, do ktorých bolo zasiahnuté postupom vydavateľa – odporcu: Spoločnosť 7 plus s. r. o. so sídlom Panónska cesta 9, 852 32 Bratislava“ (ďalej len „odporca“ alebo „žalovaný vydavateľ“), a to uverejnením článku „Čertovský kšeft“ v týždenníku PLUS 7 DNÍ 2. februára 2007 a v tom istom týždenníku tiež v článku pod názvom „Vraždy pre vládných“ uverejneného 9. februára 2007. Prvý článok sa týkal sťažovateľa a v spojitosti s druhým z nich boli uverejnené aj dve fotografie sťažovateľa z obdobia, keď bol 1. februára 2007 prepustený z výkonu väzby.

Okresný súd návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia vyhovel uznesením zo 14. mája 2007, ktorým uložil odporcovi povinnosť zdržať sa uverejňovania výrokov v časopise PLUS 7 DNÍ, obsahom ktorých je tvrdenie, že sťažovateľ je nebezpečným recidivistom. Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia zdôraznil, že sťažovateľ nemá žiaden záznam v registri trestov, a z toho dôvodu pre rešpektovanie princípu prezumpcie neviny bolo návrhu sťažovateľa vyhovené. Na odvolanie odporcu krajský súd napadnuté prvostupňové uznesenie potvrdil, pričom v odôvodnení svojho uznesenia z 31. marca 2008 zdôraznil, že „odporca celkom zjavne nerešpektuje zásadu prezumpcie neviny, podľa ktorej právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo odsúdenie zahladené, nastáva zákonná fikcia neodsúdenia“.

Sťažovateľ v priebehu konania spresnil návrh v časti náhrady nemajetkovej ujmy, požadujúc od odporcu jej náhradu v sume 70 000 €.

Následne okresný súd „rozsudkom zo dňa 31. 05. 2011 uložil odporcovi povinnosť ospravedlniť sa sťažovateľovi v časopise PLUS 7 DNÍ v dvoch po sebe nasledujúcich týždenníkoch, a to uverejnením ospravedlnenia uvedeného vo výrokovvej časti rozsudku, pričom odporca sa sťažovateľovi mal ospravedlniť za to, že autorka článku o ňom uviedla, že si objednal vraždy iných osôb, ako aj za to, že v súvislosti s predmetnými článkami bolo zverejnené meno, priezvisko a fotografie sťažovateľa najmä v súvislosti s tým, že si objednal vraždy iných osôb. V časti náhrady nemajetkovej ujmy súd sťažovateľov návrh zamietol. V časti náhrady trov konania rozhodol prvostupňový súd tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Na odvolanie sťažovateľa a odporcu porušovateľ rozsudkom zo dňa 16. 04. 2012. ktorý bol sťažovateľovi doručený dňa 16. 04. 2012 sp. zn.: 6 Co 112/2011, zmenil odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu tak, že odporcovi uložil povinnosť ospravedlniť sa sťažovateľovi v časopise PLUS 7 DNÍ v dvoch po sebe nasledujúcich číslach časopisu spôsobom uvedeným v tomto sťažnosťou napadnutom rozsudku za to, že autorka článku o sťažovateľovi uviedla, že je nebezpečný recidivista, sebavedomý zločinec, známy kriminálnik, nebezpečný človek, a recidivista s primitívnymi spôsobmi, ako aj za to, že v súvislosti s predmetnými článkami bolo zverejnené meno, priezvisko a fotografie sťažovateľa v súvislosti s tým, že sťažovateľ je nebezpečný recidivista, sebavedomý zločinec, známy kriminálnik, nebezpečný človek a recidivista s primitívnymi spôsobmi.

Vo časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a trov konania porušovateľ rozsudok prvostupňového súdu potvrdil, t. j. sťažovateľovi nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy a ani náhradu trov konania.

Sťažovateľ sa touto sťažnosťou domáha ochrany svojich práv voči vyššie uvedenému rozsudku porušovateľa v tej časti, v ktorej porušovateľ potvrdil rozsudok prvostupňového súdu.“.

Podľa sťažovateľa došlo napadnutým rozsudkom krajského súdu k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv, a to v časti, v ktorej „rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 31. 05. 2011, sp. zn.: 12 C 83/2007 potvrdil, t. j. v súvislosti so zásahom do osobnostných práv sťažovateľa nepriznal sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu trov konania.

Porušovateľ svoj rozsudok náležite neodôvodnil, nevysporiadal sa so všetkými námietkami sťažovateľa uvádzanými v jeho odvolaní v konaní pred všeobecnými súdmi, svojím konaním a rozhodovaním sťažovateľovi neposkytol ochranu ústavou a medzinárodným dohovorom garantovaných práv na ochranu práva na spravodlivý proces v spojení s ochranou ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena, ochrany ktorých sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhal, keď pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v rozpore s príslušnou judikatúrou nevezal v úvahu charakter dotknutých práv a ani spôsob prezentovania a charakter informácií prezentovaných odporcom širokému spektru čitateľov dotknutého týždenníka a nepriznal ani náhradu trov konania, a to napriek tomu, že sťažovateľ bol v časti zásahu do osobnostných práv v konaní pred porušovateľom úspešný.“.

V ďalšej časti sťažnosti sa sťažovateľ venuje obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súde konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochrane mena podľa čl. 19 ústavy v spojení s právom na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru, citujúc z judikatúry ústavného súdu, judikatúry súdov Českej republiky a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. V zmysle sťažovateľom citovanej judikatúry je „zásah spočívajúci v tvrdenej, avšak právoplatným rozsudkom nepreukázanej trestnej činnosti, v podstate zakladá nárok oprávnenej osoby domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch“. Vo vzťahu k trovám konania poukazuje sťažovateľ na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 170/1999 z 22. júna 2000, v zmysle ktorého „ak mal žalobca, domáhajúci sa žalobou na ochranu osobnosti morálneho zadosťučinenia a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch úspech len čo do morálneho zadosťučinenia, prichádza do úvahy plná náhrada nákladov konania v zmysle ustanovenia § 142 ods. 3 OSP, pretože nepriznanie požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy bolo dané na úvahu súdu“.

Sťažovateľ je toho názoru, že informácie zverejnené o jeho osobe v spomínaných článkoch boli nepravdivé a vo vzťahu k jeho osobe difamujúce, pričom dôvodom podania

žaloby „bolo aj zverejnenie výraznej podobizne tváre sťažovateľa s jeho menom a priezviskom v súvislosti s uvedenými informáciami“.

Pokiaľ ide o preukázanie namietaného porušenia svojich práv, sťažovateľ uvádza, že zverejnenie jeho *«fotografií a informácií ako objednávateľ vrážd, nebezpečný recidivista, známy kriminálnik, či nebezpečný človek sú informáciami, ktoré v očiach každého čitateľa predmetných článkov vyvolávajú pocit strachu a nebezpečenstva vyplývajúceho z osoby sťažovateľa a odsúdeniahodnosti akéhokoľvek jeho konania, považoval sťažovateľ za výrazný zásah do svojich osobnostných práv, preto žiadal, aby mu bola poskytnutá ochrana v konaní pred všeobecnými súdmi. Bolo teda na nich, aby v rámci svojej rozhodovacej právomoci posúdili zásah do sťažovateľových práv nielen z hľadiska splnenia zákonných podmienok ochrany osobnostných práv, ale aj v rámci ústavou a medzinárodným dohovorom garantovaných práv, a to najmä práva na spravodlivý súdny proces, v ktorom by ústavne konformne posúdili a poskytli ochranu sťažovateľovej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a mena.*

Sťažovateľ pociťuje v napadnutom rozhodnutí porušovateľa zásah do svojich ústavou garantovaných práv tým, že porušovateľ sa zásadným spôsobom odchyľil od ustálenej judikatúry v otázke posúdenia priznania náhrady nemajetkovej ujmy ako kompenzácie zásahu do sťažovateľových osobnostných práv. Napriek tomu, že porušovateľ vyslovil zásah do osobnostných práv sťažovateľa a priznal mu za vzniknutý závadný stav morálnu satisfakciu vo forme ospravedlnenia, neposkytol mu ochranu adekvátnu zásahu do jeho osobnostných práv tým, že prvostupňové rozhodnutie nezmenil v časti nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy bez akéhokoľvek ústavne akceptovateľného odôvodnenia, a to napriek tomu, že sťažovateľ viackrát vo svojich predchádzajúcich podaniach poukazoval na príslušnú judikatúru vyšších a ústavných súdov, z ktorých vyplýva, že pokiaľ došlo k zásahu do osobnostných práv v súvislosti s medializáciou dotknutej osoby a morálna satisfakcia nepostačuje na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu, je na mieste, aby bola dotknutej osobe náhrada nemateriálnej ujmy v peniazoch priznaná.

V zmysle príslušnej judikatúry je totiž nutné vziať do úvahy charakter samotného zásahu, jeho intenzitu, rozsah a trvanie. Preto aj odôvodnenie rozhodnutia musí obsahovať

presvedčivé odôvodnenie, z ktorého by vyplývalo, že sa všeobecný súd všetkými okolnosťami posudzovania zásahu zaoberal. Pokiaľ sa porušovateľ odchyľil od právneho názoru súdu vyššej inštancie v obdobnej veci, je ústavne nevyhnutné, aby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia odchylnosť svojho právneho názoru argumentačne zdôvodnil, čo sa však nestalo.

V časti zamietnutia priznania náhrady trov konania prvostupňovým súdom sa porušovateľ v potvrdzujúcej časti napadnutého rozsudku s dôvodmi zamietnutia priznania žiadnym spôsobom nezaoberal.

Sťažovateľ v tomto smere poukazuje na ústavnú neakceptovateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku porušovateľa, podľa ktorého najskôr porušovateľ uvádza, že „musí ísť vždy o takú nemajetkovú ujmu, ktorú fyzická osoba pociťuje a prežíva“, pričom priamo v ďalšej vete uvádza, že „nie sú preto v tomto smere rozhodujúce púhe subjektívne pocity dotknutej fyzickej osoby. Ujmu v značnej miere závažnú by preto musela pociťovať i každá iná osoba nachádzajúca sa v postavení a na mieste dotknutej osoby.“. Sťažovateľ má za to, že informácie o ňom zverejnené by pociťovala ako zásah do svojich osobnostných práv každá osoba, ktorá by sa ocitla na sťažovateľovom mieste. Nejedná sa teda výlučne o subjektívne pocity sťažovateľa, keďže zásah do jeho osobnostných práv bol potvrdený aj zo strany vypočutých svedkov. V tomto smere je zásadné, že vzťah sťažovateľ – svedok sa po zverejnení predmetných článkov nezmenil len z toho dôvodu, že svedkovia nadobudli presvedčenie, že informácie zverejnené o sťažovateľovi nie sú pravdivé, a teda nie je dôvod, aby sťažovateľa vytlačali mimo okruhu osôb, s ktorými sa stýkajú, ako osobu nebezpečnú. Porušovateľ však uvedené vôbec nevzal na vedomie a v odôvodnení napadnutého rozsudku sa obmedzil na púhe rozporné konštatovanie. Pokiaľ by svedkovia uviedli, že sa od času zverejnenia ich článkov zmenil ich vzťah so sťažovateľom negatívnym smerom, viedlo by to k vysloveniu zásahu do osobnostných práv sťažovateľa a s tým spojenému priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy? V zmysle príslušnej judikatúry nie je súd pri skúmaní priznania náhrady nemajetkovej ujmy oprávnený skúmať vzťah dotknutá osoba – svedok, ale zverejnené informácie posúdiť z objektívneho hľadiska, ale aj zo subjektívneho hľadiska, či by zverejnenie týchto informácií pociťoval ako zásah do osobnostných práv každý, kto by sa ocitol na sťažovateľovom mieste. Porušovateľ však dokazovanie týmto smerom nevedol

a v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa mimo nepreskúmateľného konštatovania s uvedeným vôbec nevysporiadal.

Porušovateľ v odôvodnení svojho rozhodnutia ďalej odkazuje na použitie dvoch kritérií pri posudzovaní náhrady nemajetkovej ujmy, a to závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu.

K splneniu týchto kritérií náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné uviesť, že práve zverejnenie tak hrubo difamujúcich informácií o sťažovateľovi, z ktorých vyplýva, že ako nebezpečná a viackrát súdne trestaná osoba si objednal vraždy viacerých osôb, sú tak závažnými informáciami, že ich zverejnenie o ktorejkoľvek fyzickej osobe vie v každom vyvolať pocit odsúdeniahodnosti jeho konania a automatického stranenia sa kontaktu s takouto osobou. Vzniknutá ujma na cti a dôstojnosti dotknutej osoby je uverejnením takýchto informácií mimoriadne závažná. Sťažovateľ zastáva názor, že spôsob zverejnenia týchto difamujúcich informácií (masovokomunikačnými prostriedkami so širokým ohlasom v laickej verejnosti v dvoch po sebe nasledujúcich vydaniach), rozsah ich zverejnenia, ako aj uvedenie ďalších skutočností identifikujúcich sťažovateľa, je spôsobilé privodiť závažnú ujmu každému, kto by sa ocitol na mieste sťažovateľa. Uvedené je podporené najmä tým, že sťažovateľ v čase uverejnenia článkov nebol právoplatne odsúdený za žiaden trestný čin, ktorého by sa článok dotýkal (pozn.: ani v súčasnosti nie je) a rovnako všetky predchádzajúce tresty mal zahladené. Bolo preto povinnosťou autorky článku, odporcu, všeobecných súdov, resp. kohokoľvek, hľadiť na sťažovateľa akoby nebol odsúdený.».

Ako zásadné nerešpektovanie sťažovateľovho súkromného života a zároveň porušenie práva na spravodlivé súdne konanie pociťuje sťažovateľ «výrok porušovateľa uvedený v závere odôvodnenia napadnutého rozsudku, podľa ktorého „sťažovateľ nepreukázal, že by morálna satisfakcia vo forme ospravedlnenia bola nepostačujúca z dôvodu, že by bola v značnej miere znížená jeho dôstojnosť alebo vážnosť v spoločnosti. Takýto stav, by podľa názoru odvolacieho súdu mohol nastať iba za predpokladu, že by žalobca pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka. Tento predpoklad naplnený nebol.“».

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ uvádza, že krajskému súdu v žiadnom prípade neprináležalo hodnotiť česť a dôstojnosť jeho života, pričom „*Dokazovanie na tieto okolnosti všeobecnými súdmi ani nebolo žiadne vykonané! Úlohou porušovateľa bolo posúdiť, či zverejnené články sú alebo nie sú spôsobilé zasiahnuť do sťažovateľových osobnostných práv a či má nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Sťažovateľovi nie je z odôvodnenia napadnutého rozsudku zrejmé, na základe akých skutočností si porušovateľ dovolil hodnotiť česť a bezúhonnosť sťažovateľa, a preto, akékoľvek úvahy porušovateľa o jeho cti vníma sťažovateľ ako zásah do svojho súkromia, garanciu ktorého mu poskytuje Ústava SR. Rovnako tak nie je zrejmé, na základe akých skutočností porušovateľ dospel k názoru, že pred neoprávneným zásahom nevedol sťažovateľ život bezúhonného človeka. Sťažovateľ opätovne, tak ako uviedol mnohokrát v konaní pred všeobecnými súdmi, zdôrazňuje, že v čase uverejnenia predmetných článkov (t. j. v čase neoprávneného zásahu) mal všetky predchádzajúce odsúdenia zahľadené. Zverejnenie akýchkoľvek pochybností o bezúhonnosti sťažovateľa v napadnutom rozsudku porušovateľa preto sťažovateľ vníma ako výrazný zásah do svojej osobnej cti a dôstojnosti a zároveň porušenie práva na spravodlivý proces. Porušovateľovi v tomto smere neprináleží akokoľvek hodnotiť česť a dôstojnosť sťažovateľa.*“.

Pokiaľ ide o nepriznanie náhrady trov konania, sťažovateľ argumentuje tým, že mal „*takmer plný úspech v konaní pred oboma všeobecnými súdmi, za čo mu v zmysle príslušnej judikatúry mala byť priznaná plná náhrada nákladov konania. Nepriznanie náhrady trov konania, resp. ústavne neakceptovateľné odôvodnenie, resp. žiadne odôvodnenie pre úspešného sťažovateľa hodnotí sťažovateľ ako neposkytnutie ochrany v konaní pred všeobecnými súdmi, t.j. ako postup odporujúci právu na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľ ma za to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo aj tým, že mu neboli priznané trovy konania, keďže bol v konaní o ochrane osobnosti o «základnom» návrhu konania úspešný.*“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej rozhodol týmto nálehom:

„*Základné právo sťažovateľa na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na ochranu*

dobrého mena a cti podľa čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. 04. 2012 v konaní vedenom pod sp. zn.: 6 Co 112/2011 porušené bolo.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 5.000,- EUR (slovom: päťtisíc eur) do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Na základe citovaného článku ústavy a uvedených ustanovení zákona o ústavnom súde ústavný súd preskúmal v prvom rade svoju právomoc na konanie a rozhodovanie o predmetnej sťažnosti.

Sťažnosť smeruje proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba sťažovateľa vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch zamietnutá; sťažnosť zároveň smeruje aj proti výroku o náhrade trov konania.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza, že podľa právneho záveru odvolacieho súdu nedostatočnosť morálnej satisfakcie vo forme ospravedlnenia by bola preukázaná len vtedy, ak by sťažovateľ (žalobca) pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka; tento predpoklad podľa odvolacieho súdu naplnený nebol.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že odvolaciemu súdu v žiadnom prípade neprináležalo hodnotiť česť a dôstojnosť jeho života. Podľa neho žiadne dokazovanie vo vzťahu k týmto okolnostiam nebolo všeobecnými súdmi vykonané.

Porovnaním obsahu odôvodnení okresného súdu a krajského súdu ako odvolacieho súdu vo veci sťažovateľa ústavný súd zistil, že odvolací súd skutočne odôvodnil nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch tým, že potrebná miera značného zníženia dôstojnosti sťažovateľa (žalobcu) alebo jeho vážnosti v spoločnosti nebola preukázaná. Taký stav by podľa odvolacieho súdu nastal iba vtedy, ak by sťažovateľ (žalobca) pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka; tento predpoklad podľa názoru krajského súdu však naplnený nebol.

Odvolací súd sa síce stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, ale kým sa okresný súd opieral o výpovede svedkov a bližšie neurčené listinné dôkazy a vyvodil z nich neunesenie dôkazného bremena, tak krajský súd ako odvolací súd v jeho potvrdzujúcom rozsudku poukazuje po stotožnení sa s odôvodnením rozsudku súdu

prvého stupňa na viaceré skutkové okolnosti, o ktoré sa okresný súd neopieral. Konkrétne ide o poukázanie na:

- veľkú mieru pričinenia sťažovateľa o záujem verejnosti o jeho osobu,
- značný podiel na činnosti žalovaného vydavateľstva, ktoré vyústilo do zásahu do jeho osobnostných práv,
- to, že sťažovateľ nebol právoplatne odsúdený za objednávku vrážd, nemôže samo osebe odôvodniť priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, a napokon
- to, že taký nárok by vznikol len v prípade, ak by sťažovateľ pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka.

Z týchto skutkových okolností je najzávažnejšou časťou odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu konštatovanie, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch by vznikol len v prípade, ak by sťažovateľ pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka.

Vo vzťahu k tejto skutkovej okolnosti však ani jeden z na rozhodovaní vo veci sťažovateľa zúčastnených súdov nevykonal žiadne dokazovanie, tak ako to napokon tvrdí aj samotný sťažovateľ.

Dokazovanie bolo vykonané iba vo vzťahu k zamietnutiu časti žaloby, v ktorej sa sťažovateľ domáhal morálneho zadosťučinenia aj v vzťahu k jeho hodnoteniu autorkou článku ako „*recidivistu, kriminálnika*“ a podobne. Okresný súd zamietnutie tejto časti žaloby odôvodnil tým, že išlo o oprávnenú kritiku, ktorá medziiným vychádzala aj z odsúdení sťažovateľa i za násilnú trestnú činnosť, a to aj po roku 1989, hoci sťažovateľ tvrdil, že k jeho odsúdeniu po tomto roku už nedošlo, opak vyplynul z odpisu registra trestov. Podľa okresného súdu „*označenie nebezpečný recidivista v danom prípade je potrebné posudzovať v širšom slova zmysle a nie len z hľadiska trestnoprávneho*“.

Tieto skutkové závery však ani jeden zo súdov nepoužil na odôvodnenie nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu, že sťažovateľ podľa nich pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv nevedol život čestného a bezúhonného človeka.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu v prvom rade vyplýva, že ak sa fyzická osoba alebo právnická osoba priamo obrátila na ústavný súd so sťažnosťou, v ktorej tvrdí také porušenie jej procesných oprávnení, ktoré napĺňajú prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), bez toho, aby podala dovolanie, potom nevyčerpala podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde všetky účastníkovi dostupné a účinné prostriedky nápravy v konaní pred všeobecnými súdmi a jej sťažnosť treba odmietnuť pre nedostatok právomoci (II. ÚS 102/04).

Sťažovateľ jednoznačne v sťažnosti tvrdí, že pokiaľ ide o záver odvolacieho súdu, podľa ktorého nedostatočnosť morálnej satisfakcie vo forme ospravedlnenia by bola preukázaná len vtedy, ak by pred neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv viedol život čestného a bezúhonného človeka, pričom tento predpoklad podľa odvolacieho súdu naplnený nebol, tak vo vzťahu k uvedenému záveru nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Okrem toho tento záver bol použitý len odvolacím súdom. Sťažovateľovi preto nie je z napadnutého rozsudku zrejmé, na základe akých skutočností si krajský súd dovolil hodnotiť jeho česť a bezúhonnosť, a preto akékoľvek úvahy o jeho cti vníma ako zásah do svojho súkromia, ktorého garanciu mu poskytuje ústava. Z toho vyplýva, že sťažovateľ ani nemal možnosť sa k takému záveru vyjadriť, navrhnúť vykonanie dokazovania a hodnotiť jeho výsledky vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Zo stabilnej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že sťažovateľovi bola druhostupňovým súdom odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP v prípade, keď druhostupňový súd rozhodol na základe dôvodov odlišných od dôvodov, na základe ktorých rozhodol prvostupňový okresný súd, a sťažovateľ sa teda po prvýkrát mal možnosť o týchto dôvodoch dozvedieť až z rozhodnutia druhostupňového súdu bez toho, aby mu predtým bola poskytnutá možnosť vyjadriť sa k nim, a súčasne tak všeobecné súdy nemali možnosť posúdiť, resp. vysporiadať sa s jeho argumentmi (napr. II. ÚS 233/2010).

Z tvrdení sťažovateľa, rozsudkov okresného súdu a krajského súdu ako odvolacieho súdu a citovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ bol povinný predtým, ako sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd, podať dovolanie pre odňatie možnosti konať

pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP proti tým výrokom rozsudku odvolacieho súdu, ktoré napadá svojou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ústavný súd považuje dovolanie za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00, I. ÚS 209/05), a to najmä ak postupom súdu mala byť účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom (m. m. II. ÚS 31/00, II. ÚS 102/04, III. ÚS 192/2011).

Ústavný súd uvádza, že zmyslom a účelom princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Podľa princípu subsidiarity obsiahnutého v čl. 127 ods. 1 ústavy a v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde musia byť pred podaním sťažnosti vyčerpané všetky procesné prostriedky, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv priznáva, inak je sťažnosť neprípustná. Zmysel tejto právnej úpravy nie je iba v tom, aby bola vec posúdená tým orgánom, ktorý je na posúdenie danej veci príslušný, ale aj v tom, aby prípadné nedostatky mohli byť predmetom posúdenia v opravnom konaní pred súdmi a odstránené spôsobom predpokladaným zákonom.

Ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. IV. ÚS 49/05, II. ÚS 73/05, I. ÚS 243/2010) vrátane dovolania.

Ústava ani zákon o ústavnom súde (§ 53 ods. 1) nepripúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušení základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Na základe podaného dovolania mohlo podľa názoru ústavného súdu dôjsť k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľom v konaní o sťažnosti, a to predovšetkým k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu č. k. 6 Co 112/2011-626 zo 16. apríla 2012. Tento záver potvrdzuje aj § 243b OSP, ktorý umožňuje dovolaciemu súdu zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. V rozsahu svojho preskúmvacieho oprávnenia sa dovolací súd v podstate musel vyrovnat' s rovnakými argumentmi, ako sťažovateľ uvádza v konaní pred ústavným súdom.

Keďže sťažovateľ tento mimoriadny opravný prostriedok nevyužil, ústavnému súdu, ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci iných orgánov verejnej moci, nevznikla v tomto konaní právomoc na prerokovanie a rozhodnutie o jeho sťažnosti, a preto bolo potrebné túto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy a § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá a rozhodovanie o zrušení napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako aj o priznaní úhrady trov konania je podmienené vyslovením porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o sťažnosti v tejto časti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2014